

Terugblik

6 maart 9.22 uur

Als ik aantrek
maand dag uur

de wangen bol
van weg te blazen wind
of rood van vuur
of juist strak gespannen
van ingehouden koude
vriesvlies over het blauw

doe ik mijn ogen dicht
verlaat dit ogenblik

zie ik jou

alsof

alsof

alsof

je niet bent opgelost

in de wind
het vuur
de kou.

Jouw levenskunst

Jij die graag
de held speelde
de vechtersbaas
voor niemand bang

Jij die het
als echte ridder
voor de zwakkere
opnam

Jij die eerst nog
stoer zei
dat je als participant
aan een onderzoek deelnam

Jij die de neuroloog
nog weerstand bood
en aangaf
dat je je goed voelde
en alles onder controle had

Dat je als je je maar inzette
en je oefeningen deed
je toch echt niet
onder je ziekte leed

Moest toegeven
dat je leven
een onvoorziene
wending nam

Dat je lichaam
en je stem
je in de steek
begonnen te laten

Dat je overzicht verloor
dat er gaten vielen
in je afspraken

Dat je niet meer wist
hoe een scherm aan te raken
dat je vertrouwde baken
je Iphone je niet meer diende

Dat je vrienden je niet meer konden bereiken
dat er dijken ontstonden
tussen jou

en de wereld om je heen

Dat je je veters niet meer kon strikken
dat je
toen je geen auto meer mocht rijden
waarmee je oude, vrije zelf verdween
je je moest behelpen met het
door jou zo verfoeide OV

Maar dat je
toch nog
in je steeds wilder wordende tuin
van de bloemen kon genieten
en de bijen

Van het pure zijn
en van het
WIJ.

De toekomst lacht niet meer

De toekomst lacht niet meer
maar is gestolen tijd
jij bent object
van onderzoek geworden

Het net van goedbedoelende
zorgverleners sluit zich
en jij zoekt je
door de mazen nog een weg

Terwijl in je hoofd
de chaos om zich heen grijpt
houdt je je nog
aan de leuning van onze liefde vast

s'Ochtends in bed keuvelen we wat
je pakt mijn hand
en zegt: je blijft toch schat
tot het einde?

Lewy bodies 1

Lewy bodies*
het zijn de bodies
die zich nestelen in je hoofd
kleine fijne duiveltjes
in de gedaante
van eiwitten
waardoor je cellen
van leven worden beroofd.

Je kunt ze niet bestrijden
er is geen medicijn
onverslaanbaar
barstensvol venijn
lachen ze
om je hulpeloosheid

Ritsen, knopen
ze weten tergend langzaam
je fijne motoriek te slopen
kind van de rekening
je handtekening

Dagen, weken
ze beginnen door elkaar te lopen
je valt in slaap boven een boek
je mannelijke trots raakt zoek
sterk vermagerd en gebogen
onder hun geweld

Is je lot geveld
wanneer, o, wanneer
komt er eindelijk
eens ruimbaan
voor engelen
die deze duiveltjes verslaan?

Lewy bodies 2

De trap heeft patronen
die als je hard naar beneden loopt
bewegen
en je voelt rare
schurftige beestjes
op je hoofd

Ik leg mijn hand
bezwierend
op de kale huid

Jij metrokenner bij uitstek
weet niet meer
dat de metro van Noord naar Zuid
niet eindigt in Amstelveen
ik vraag me af waar moet het heen

Die avond spreek je
de woorden uit:
"jij doet me uitgeleide",

Ik huil
je ziet het niet
maar legt je hoofd
deemoedig
in mijn schoot.

Snavelbek

Een dag voor je verjaardag
de dag dat je 77 werd
vond je bij scrabble
het woord snavelbek
zes maal de woordwaarde
ik stond versteld
en was meteen verslagen

Zo kan het leven onverhoeds
een wending maken
ons raken
in de kern van ons zijn
want net zo goed
als je het knoopje van je overhemd
niet meer vast kunt maken
kun je dan toch nog
een scrabblewonder zijn.

Ontstane stilte

Je belt niet meer
en what's app
is ook al van de baan

De leegte die er
tussen ons is ontstaan
heeft de grenzeloosheid
vervangen
die er ook tussen ons was
waarin ik opging in jouw universum
meedeinde op jouw ritme
sappen die zich vermengden

Jij, jouw brozer geheel
valt in stukken uiteen
ik ben niet meer in staat
ze op te rapen
er je vroegere
mannelijk zelf
van te maken

Zo val ik ook zelf
met jou mee.

Mijn hand op de jouwe

Mijn hand op de jouwe
die je uitgestoken had
die met de kromme pink

denk ik

We zaten op een terras
of was het bij je thuis
in de tuin
of in de bioscoop

Of was het ergens ooit
in mijn herinnering
dat gebaar
zo vertrouwd

Waar het ook was
jouw hand en de mijne
hielden elkaar vast
vragend
bevestigend

Dat blijft bij me.

Geweest

'Verdwalen in jou
jouw armen
jouw geuren
jouw mond

Rondom ons
vermengen zich kleuren
van zilverwit spiegelend
in het blauw
tot bloedrood stollend

Als de zon en de zee
paars parend
vallen we in elkaar
Jij en ik Eén'

Hing op je slaapkamer
tot op het laatst, dat laatste moment
jouw geest, je spirit verdween.

Zo vaak de verhalen

Zo vaak de verhalen
over de gravendienst
de vette lijken
die jullie opdiepten
om te beschrijven

Het klapperend gebit
de schrik en de woede
van je moeder
die niets bevroedde

Hodie mihi, cras tibi
en nu dan jij
jouw lijf dat daar ligt
je bril nog op
mijn ring aan je vinger
stille getuigen
van een bestaan
boven de grond

Je mond
die de mijne zocht
en vond
je tong
die de mijne
omwond

Je geslacht dat rees
waarmee het bewees
dat alles werkte
zoals je tevreden
bemerkte

Het is
ons verleden
dat daar beneden
uiteenvalt

Hodie mihi, cras tibi
ook voor mij
komt de dag
dat na het verzengen
mijn as
zal worden uitgestrooid

Zich nooit met
wat van jou rest
zal kunnen vermengen
zoals onze lijven
één werden ooit.

Reis

Ik vergat
het nog wel eens
was het de linker
of de rechtertepel

Als ik erover wreef
haar beroerde
kreeg
je een schok
je lijf trilde
bezweek
onder mijn aanraking

Alsof ik
het knopje indrukte
van de lift
die jouw lichaam
naar hogere regionen
voerde

Even heftig konden
jouw vingers
mijn 'kaatje' beroeren
alsof een muziekinstrument
van achter
van voren

De trillende snaren
explosie van klanken
de finale van het orkest

Het was een reis
die we samen maakten
waarbij we van verrukking
kreten slaakten

Het is de herinnering
aan die reis
die me rest.

Charmant 1

Een charmante man
was het oordeel
telkens als ik je voorstelde
aan een vriendin
wist zij
één ding
'charmant'
klonk het dan

In het begin
nog trots dat ik
jou aan de haak
had geslagen

Wist ik later, die haak
is een vergissing
je liet je niet vangen
je wist bij vrouwen precies de juiste snaar te raken
en de ander het gevoel te geven
uniek en aantrekkelijk te zijn
je bood een schouder
voor haar die verdriet wou vergeten
je gaf gewoon liefde aan iedereen.

Gedaanteverandering 2

Jij bent nog steeds
die charmante oude heer
die dames
om zich heen vergaart
dit keer hun aandacht vraagt
voor je achteruitgang
die hun medelijden
maar ook hun interesse wekt
en tegelijk iets liefs, iets aardigs zegt

En zoals zij hun hoofd ooit
op jouw schouders konden leggen
als hun minnaar hen verlaten had
en het leven hen tegen zat
zo kun jij dat nu bij hen,
je dierbare vriendinnen

Er is voor jullie beide
bij dit proces
van toenemende kwetsbaarheid
wederzijdse genegenheid
en uitgesproken loyaliteit
door de jaren heen
zoveel te winnen.

En ik zie van een afstand het tafereel
en beslis eindelijk: hier sta ik buiten
en dat is goed zo
want het leven is
toch niets meer
dan een schouwtoneel
met hoofdpersonen
en figuranten
en wij, wij blijken allemaal
uiteindelijk
passanten.

Beroemde salade

Jouw beroemde salade
noemde je het
tevreden
als je haar bereidde

Rucola
met toebehoren
tomaatjes
avocado en natuurlijk
franse kaas

Maar het geheime ingrediënt
was de mierikswortel
vermengd met honing
bitterzoet,
bekend van de Seider
waar jij geen weet van had

Maror
hoe wist je dat?

Streepje licht

Jij wou
altijd een streepje licht
en de deur open
nu lig je alweer 2 maanden
in je kist
de wanden gesloten.

Overdenking

Ik zocht verlossing
in de liefde
zoals je verlossing
kan zoeken
in God

Hij moest me redden
van mezelf
ik klampte me
wanhopig
aan Hem vast

Hij moest mij bevrijden
van de last
mezelf te ontmoeten
hij moest me bevrijden
van mijn angst
ook van mijn kracht

Ik zou kunnen oplossen
vloeibaar worden
in Zijn stroom meedrijven
alsof licht
alsof zonder gewicht

Hij zou me helpen
mezelf te vergeten
te vergeten
wie ik ooit was
kneedbaar in Zijn handen

Zou hij me vormgeven
zou ik verstijven
tot Zijn evenbeeld
onveranderbaar hard.

Deze nacht

Deze nacht
kan niet lang genoeg duren
in het bed
dat ik zo vaak heb beslapen
in het huis, jouw huis
waar ik straks
aan voorbij zal gaan

Deze nacht
waarin ik de wacht heb
over jou waak

Ik weet
dat als de dag aanbreekt
anderen afscheid
van je zullen nemen

Of zal ik degeen zijn
die je hand vasthoudt
als jouw leven plaatsmaakt
voor het niet-bestaan
jouw warmte
plaatsmaakt
voor koud

Deze nacht
tel ik de uren en waak
denk ons terug
en rouw

Kroniek van je overlijden

Om half 12 was ik bij je
nieuwe bloes gekocht
de vorige avond
mijn In Memoriam geschreven
in de vorm van een gedicht
een ode op jouw leven

Naast je op de bank
in de tuin
voorgelezen
en later vlak voor twee
jouw eindtijd
op jouw verzoek
nog een keer

Terwijl de huisarts
er al was
en alles gereed maakte
op het kastje
naast het bed
waar ik altijd mijn
thee op zette

Je dochter vroeg of
je nog een ijsje wilde
en je antwoordde gretig: ja
(ik heb er nog een foto
van gemaakt hoe je
het likte)

Je was heel gevat
en toen ik zei:
ga je 'even' mee naar boven
bijna alsof ik je
nog een vrijpartij
beloofde
zei je: welnee, voor altijd

'De dood voor ogen'
vreemde uitdrukking is dat
voor jou was het
bevrijding van een last

Boven aangekomen
ging je liggen
op de kant
waar ik altijd lag

Ik zag de batterij
aan spuiten en
schrok maar jij
leek niets te merken
ook niet van het heftig huilen
van je volwassen kind

Omringd
door hem en haar
je nageslacht
zij die je hand vastpakten
lag je daar heel rustig
gaf mij nog twee kussen
in de lucht
en toen je dochter vroeg
hoe je je voelde
zei je: heel ontspannen

Wij, uitsluitend wij
moesten ons vermannen
jij was helder
al wekenlang heel helder
en beslist
je wist: 'this is it'.

De eerste spuit
ging in je arm
om jou in een lichte roes te brengen
daarna de tweede en de derde
ik zag de kleur uit je gezicht wegtrekken
je lichaam liet nog even van zich horen
gaf nog tegenwicht

De huisarts controleerde
je hartslag
en toen razendsnel
naar mijn gevoel
wàs je niet meer
je geest, ziel of spirit
was verdwenen

Je ogen nog half open
op een kier
je mond gezakt

Hoe snel kan het gaan
ik deed heel zacht
je bril af en je ogen dicht.

Wat vooraf ging

En dan
ben je opeens
een gekerfd lichaam

Jij die altijd zei: kijk uit
pas op voor scherven
of een deur die te hard
in het slot valt

Jij die altijd je haren
behoedde voor de wind
en je kapsel
gladstreek

Jij hebt in het holst van de nacht
een stanley mes gepakt
en sneden toegebracht
in de huid
een grillig bloedsporenlandschap
getrokken
nu 24 uur later onderbroken
door de hechtingspleisters
van het ziekenhuis

Toen je bloed weigerde te stromen
vertel je
vuurde de stem des doods je aan
jij die zo genoot
van de bloemen en de vogels in je tuin.

Als ik je nu zie
lang uitgestrekt
benen bedekt met rode strepen
en je polsen met opgehoopte plekken bloed
en overal die banen
schots en scheef op je dijen gezet

Vraag ik me af
wat liefde vermag
en kus je vermoeide ogen

Je hoofd zeg je
is leeggezogen.

Keer op keer

Keer op keer
je bent niet meer
je "lieve schat"
of "Joyce"ten tijde
dat er weer meer
afstand was
het is niet meer

Keer op keer
samen de wereld ontdekken
in onze diepgaande gesprekken
over alles wat
ons dichtbij of veraf
bezigield
van kleinkinderen, huis en tuin
tot links/rechtsproblematiek

Keer op keer
hielden we elkaars hand vast
als het tegenzat
of als ons weer een dierbare
ontvallen was
Martin, Cees, Louk, maar ook mijn Does
die jij op handen droeg
en de laatste jaren
de lewy bodies die je meer en meer
in zijn greep had

Keer op keer
het ontbijt met croissants
en jus, de thee die je
boven bracht
de intimiteit, de liefde
voor elkaar, de geheime
maar ook zo vertrouwde
woorden en plekjes
die we deelden
het fysiek contact
dat zoveel heelde

Het is niet meer
jij en al ons 'samen'
is nu deel van mij
jij die nooit mijn bezit
kon en wilde zijn
bent nu mijn schat
geworden, die ik
zal opgraven telkens weer
keer op keer op keer.

Vandaag is jouw dag

"Van verwonderen naar bewonderen
hoe de bij in de kelk duikt van een bloem
en de honing opzuigt" (citaat)
zo verwonderde jij je over het leven
en bewonderde je het

Ik wijd vandaag dit gedicht aan jou:

Vandaag is jouw dag
zoveel mensen
die aan je denken
kaarsjes opsteken
en in gedachten bij je zijn

Jou hun liefde en aandacht schenken
die jou met heel hun hart
rust en vrede wensen
die om de tafel zitten
waar jij aanzat
en weten dat ze je zo zullen missen

Maar beseffen
tegelijkertijd beseffen
dat het jouw keuze was.

Zoals je leefde
zo zul je gaan
zal je ook in zoveel hoofden
vol herinneringen aan jou
blijven bestaan

Vandaag is jouw dag
en vieren we dat je zolang bij ons was
78 jaar waarin je zoveel tot stand hebt gebracht
zoveel hebt geïnitieerd
zoals de Gijzelgracht
maar ook zoveel hebt gezorgd
er zoveel en zo vaak was
voor wie je hulp nodig had.

Vandaag
heffen we het glas
op jou, op jouw leven
dat nu voltooid lijkt
maar geen verleden tijd

Want dit afscheid
is ook een nieuw begin
van bestendinging
van onze band en
van verinnerlijking.

Lieve Jan
juist als je zo houdt
van de bloemen en de bij
ken je het getij
des levens

Als je zoals jij
van het leven houdt
en er elk moment van hebt genoten
als je je verheugde
wanneer je zag hoe mensen, dieren, planten
in de knop ontloken

Juist dan weet je het best
wanneer je tijd gekomen is
en durf je de stap te wagen
richting overgave

Want zoals je zelf beschrijft:
een mens gaat dood
maar het mysterie blijft!

Jij koos

Jij koos
voor de dood
of misschien moet ik zeggen
voor je levenseinde

Heel beslist
wist je dat eiwitten in je hoofd
te veel hadden uitgewist
van wat je dierbaar was

Lezen van wat los en vast zat
of eten en drinken
in gezelschap
van je vrienden

Je stem werd zachter
je grip op alles om je heen
verdween
je liep steeds verder achter

De greep van je vingers
werd onvaster
en je plas verraste je
steeds vaker

Maar wat niet verdween
wat sterker werd
en krachtig
was jouw wil

Je wil om niet meer te willen
om los te laten, te verdwijnen
om niet meer te lijden
je trots, ik zag je trots weer verschijnen

De man van wie ik had gehouden
bleek tijdens het proces van overlijden
uit de coulissen naar voor te treden
ten afscheid buigend nog voor het publiek

Tevreden de ovaties in ontvangst nemend
was jij weer hij
de man die mij
zo lief was, zo lief.

Herinnering; in de speeltuin van Monnickendam

Ver weg het virus
hier waar de eeuwigheidswaarde
van kinderstemmen
als gesnater
van eenden
geklots van water
door de tijd heen breken

Springend, dansend, glijdend
in en op elkaar
onder het toezien oog
van opa, oma,
een oppas
een ouderpaar

Spelend overleven
niet bewust van enig gevaar
zie ik jou nog naderen
je gestalte gebogen

Je nam een ijsje
zoals toen
vlak voordat je afscheid nam.

Grafbezoek 1

Op de tast zocht ik me een weg
naar wat ik dacht
dat je graf was

Ik trof verwaaide
en vergane bloemen aan
een zandhoop en wat aarde

Met mijn handen
veegde ik bladeren
aan de kant

Naamloos zoals je ter wereld kwam
zoals je moeder je baarde.

Grafbezoek 2

Ik wist nu waar je lag
en plantte mijn groene vlag
op de hoop compost
die nog steeds niet was bezweken.

Grafbezoek 3

Ik kwam met hem
je beste vriend
nog was er geen herkenningsteken.

Grafbezoek 4

En toen opeens op een zonnige morgen
zagen we jouw steen van verre
en om de steen een fraai perkje
en wisten we: je bent geborgen.

Grafbezoek 5

Je zei ooit
dichter bij je
kan ik niet komen
toen jouw lichaam
het mijne omsloot

Nu hier de zon
de bloemen op je graf
in de spotlight zet
en ik als een vogel in ruste
mijn armen spreid

Vleugellam
aan jou toegewijd
loom liggend
op de aarde
die jou toedekt

Weet ik
dichter bij je
kan ik niet komen
totdat misschien
de dood
zich als over jou
ook over mij ontfermt.